

26. august 2014

UKA 2014/27

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu matumuuna Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut imaattoq saqqummiuppara:

Peqatigiiffiit eqquiniaasitsineranni (lottornermi bingornermilu il.il.) akileraarutininik akiliuteqartarunnaarsillugit eqquiniaasitsinermi akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 1 imm. 4-p allangortinneqarnissaanut Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Akileraartarunnaarsitsineq aningaasanoorutininik pinnguarnermi eqqukkanut atuutsinneqassanngilaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Jens Immanuelzen, Siumut)

Tunngavilersuut:

Matumuuna eqquiniaasitsinermi peqatigiiffiit eqqukkanut akileraartussaataitanerata atorunnaarsinneqarnissaat pillugu siunnersuut saqqummiuppara. Siunnersuut peqatigiiffiit eqquiniaasitsinermi eqqukkat akileraarutaannik eqquiniaasitsinermiluunniit akileraarummik akiliinermik isumaginnittussaajunnaarsinnissaannik siunertaqarpoq.

Eqquiniaasitsinermi akileraarutit pillugit malittarisassat Inatsisartut inatsisaannik nr. 7, 31. oktober 1987-imeersumi, kingornalu allannguuteqartumi aalajangersarneqarput.

Malittarisassat ulluinnarni eqquiniaasitsinertut taasakkatsinnut taamaallaat atuutsinneqarnatik, taamaattoq aamma eqquiniaasutininut allanut iluatsitsinikkut eqquiffiusartunut atuupput; tassa assersuutigalugu bingornermi aningaasanoorutinillu pinnguaatini.

Malittarisassani aalajangersakkat nassatarisaannik eqquisoq eqqukkaminik akileraarutininik akiliisartussaannngilaq. Akerlianilli eqqukkat ataasiakkaat 200 kr-imit annertunerusut 15 %-iannik akileraarutininut akiliisoqartartussaavoq.

Eqquiniaasitsinermik ingerlatsisoq akileraarutininut akiliisitsinissamut (tassa ilanngaassinissamut) pisussaataivoq, akileraarummillu tassannga akileraartarnermi oqartussaasunut akiliisussaatailluni.

Tassa aalajangersakkat naapertorlugit eqquisoq akiliinissamik pisussaaffeqarpoq, eqquiniaasitsisorlu taamaallaat akileraarutit akileqarnissaannik akisussaaffiligaalluni.

Nalinginnaasumillu aaqqissuisut eqqugassatut taaneqartoq tamakkerlugu eqquisumut tunniuttarunarpaat, taamaalillunilu taassuma akileraarutaa namminneerlutik akilertarlugu. Aalajangersakkattaaq pigisat eqqugassaattillugit, soorlu biilit, cykeli kaffilluunniit poortat, aamma atuuttarput.

Malittarisassanili atortussaangitsitsinerit aamma imaritinneqarput (§ 1, imm. 4), taassumalu malitsigisaanik aqqissuisut ukiumut eqquiniaasitsineranni eqqugassat katillugit 5.000 kr-inik annerutinnagit akileraarusiiffigineqarneq ajorput.

Malittarisassanut atuutsitsinnginnermik aalajangersagaq taanna taamaalilluni peqatigiiffiit eqquiniaasitsinerannut atatillugu – eqqugassat katillugit annertussusaat apeqqutaatinnagu – eqquiniaasitsinermik akileraarutitut akiliisussaajunnaarsillugit annertusisinneqassasoq siunnersuutigaara. Siunnersuummut pinnguaatinit aningaasanoorutinit (en-armede tyveknægtinit assigisaannillu) eqqukkat ilaatinneqanngillat.

Ukiuni makkunani peqatigiiffinni suliniarnerit pinaveersaartsinermut annertuumik tapertaaqataapput. Inuppassuit pisortat suliniuteqarnissaat utaqeqqaanngikkaluarlugu, qasusuillutik peqatigiiffiit suliniarneranni suliniaqataajuarpot.

Tamanna timersoqatigiiffinni, iminnginnaveersaaqatigiiffinni, meeqqanut suliniuteqartuni, utoqqaat peqatigiiffiini, arnat peqatigiiffiini, innarluutillit peqatigiiffiini kiisalu qimussertartut peqatigiiffiini nuannarineqaqisuni allanilu pisarpoq, aap peqatigiiffipassuit inuit nammineq piunassusertik atorlugu sunngiffiini sullinneqartuarpot.

Isumangali naapertorlugu peqatigiiffinnut aningaasannartiitsinerit piffissamik atuiffiusorujussuusarpot, soorluttaaq suliniuteqartut oqalisanneqarnissaannik isumaqartunga, taamaammallu peqatigiiffiit eqquiniaasitsinerimi akileraarummik akiliisinneqartarunnaarnissaat siunnersuutigaara, peqatigiiffipassuimmi piffissarujussuaq atorlugu angalasarnerminnut aningaasassarsiornernik ingerlatsisarput, taamaalillutillu nukippassuarnik siunertanut allanut atorneqarsinnaagaluartunut atuisarlutik.

Nunami maani peqatigiiffiit amerlanersaat, assersuutigalugu timersoqatigiiffiit, utoqqaat peqatigiiffiit allallu bingortitsinerit, eqquiniaasitsinerit assigisaallu aqutigalugit aningaasannartiarnernik ingerlatsisarput, tamattami nunami maani, ingammillu isorliunerusumi angalanerup qanoq akisutigisinnaasarnera ilisimaaraarpot, taamaammallu periarfissaasinnaasut tamaasa atorlugit, inuit namminneq piunassusertik atorlugu peqatigiiffinnut sullisserusulernissaat qulakkearniartariaqarparput, tassungalu aamma peqatigiiffiit eqquiniaasitsinerimut akileraarutimik akiliisarunnaarsinneqarnissaat ilaavoq, tamannalu anguniarlugu matumuuna aalajangiiffigisassatut siunnersuut una saqqummiuppara.

Nunami maani inuit pinaveersaartitsinerimik ingerlatsisut sunngiffimmini peqatigiiffinnik ingerlatsisuunerat ilisimaaraarpot, taakkulu suliamik annertuumik minnerunngitsumik timersoqatigiiffinni ingerlatsisuupput, taakkulu meeqqanut inuusuttunullu annertuumik suliniuteqartuupput, taamaaliornermikkullu pinaveersaartitsinerimik suliniarnermik annertuumik ingerlatsisuullutik. Suliniutillu taakku siuarsassagutsigit, taamatut suliniarnermik oqilisaassinissamik aqutigisannut siunnersuutiga ilaasoq isumaqarpunga, taamaammallu siunnersuut Inatsisartunut oqallisigineqartussanngorlugu saqqummiuppara, neriullungalu Inatsisartut siunnersuummik ilassinilluarumaartut.

Siunnersuutip aningaasatigut allaffisornikkullu kinguneqaatissai

Siunnersuutip nassatarisaanik Nunatta karsia isertitassanik 3-4 mio. kr.-nik ukiumut annaasaqassasoq ilimagineqarpoq. Naalakkersuisut § 37 naapertorlugu apeqqummut, 2013-imi

eqquiniaasitsinernit bingortitsinernit il.il., akileraarutinit Nunatta karsianut 3,816 mio. kr.-nik isertitsissutaasut paasisutissiisutigaat.

Aningaasanut taakkununga aningaasanoorutinit pinnguaatinit akileraarutit ilaatinneqanngillat. 2014-imi aningaasanut inatsit aqutugalugu isertitassat 3,3 mio. kr.-inik annertussuseqartussat missingerneqarput. Aningaasallu taakku (ilaat minnerusut) suliffeqarfinit, soorlu pisiniarfinit aviisinillu eqquiniaanerit aaqqissuuneqartut aamma ilaapput.

Siunnersuutip nassatarisaanik akileraaruseriffinni eqqukkanik akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu nalunaarutit akiliutillu suliarineqartarnerannik, taakkulu nakkutigineqarnerannik annertunngitsumik oqilisaassisoqassaaq.

Siunnersuutip atortussaatinneqalernerata inatsisissatut siunnersuummik suliaqarnissaq nassatarissavaa. Allaffissornikkut isumalluutit suliamut tassunga immikkoortinneqartussat, nutserisitsinissat, tusarniaanerit, inatsimillu misissueqqissaarnerit ilanngullugit, ukiup affaani sulinermit nalitunerussanngitsut ilimagineqarpoq.

Siunnersuutip aningaasatigut allaffissornikkullu namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut kinguneqaatissai

Siunnersuut namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut aningaasatigut allaffissornikkulluunniit kinguneqaateqassanngilaq.

Siunnersuutip aningaasatigut allaffissornikkullu innuttaasunut kinguneqaatissai

Eqquiniaasitsinernit peqatigiiffinit ingerlanneqartunit akileraartarunnaarnissaq (taamattaarluk akileraarutinit akiliisarunnaarnissaq) siunnersuutip nassatarissavaa. Manna tikillugu 200 kr.-it sinnerlugit eqqukkanit 15 %-imik akileraaruteqartoqartaraluarpoq.

Mannali tikillugu eqqugassatut nalunaarutigineqartut aaqqissuisumit eqquisumut tunniunneqartarnerat ileqqorineqarsorinarpoq, taamaalillunilu akileraarutip akilernissaa aaqqissuisunit namminernit isumagineqartarluni. Taamaalilluni siunnersuutip nassatarisaanik peqatigiiffiit, soorlu bingortitsinernik eqquiniaasitsinernillu ingerlatsisut, taamatut suliaqarnerminni annertunerusumik sinneqartoortalernissaat ilimagineqarsinnaavoq.

Tamannali peqatigiiffinnut ukiumut 5.000 kr.-it sinnerlugit eqqugassaqtitsisunut taamaallaat atuuppoq, mannami tikillugu taamatut ingerlatsisut, eqquiniaasitsinernit ukiumut ingerlanneqartut katillugit 5.000 kr.-it sinnerlugit eqqugassaqtitsiviusanngitsut akileraaruteqartussaataaneq ajorput.

Akileraarusiisussaajunnaartitaaneq peqatigiiffinnut pineqartunut allaffissornikkut suliakinnerulernermik nassataqassaaq.

Malittarisassat atuuttut naapertorlugit eqquiniaasitsinernik ingerlataqartut, eqquiniaasitsinernik ingerlatsinerup kingorna ullut 14-it qaangiutsinnagit akileraarummik akiliisussaataappaq.

Immersugassaq tassunga tunngasoq akileraaruseriffimmit sananeqartoq immersoneqartussaasarpoq. Aningaasanoorutinilli pinnguaatinit tunngatillugu nalunaaruteqarnerit akiliinerillu qaammatit pingasukkaarlugit ingerlanneqartarput.